

Länsstyrelsen
Värmland

Riksintresse för kulturmiljövården

Västra Rud - Rävön - Sölje

Områdesnamn: Västra Rud - Rävön - Sölje

Områdesnummer: K 1

Kommun: Arvika

Socken: Stavnäs

Sammanfattning

Innehåll:

Fornminnesområde med lämningar från sten- och brons- och järnålder. Bruksherrgård och boställsbebyggelse från 1700 och 1800-talen.

Urvalsmotiv:

Vetenskapligt/pedagogiskt. Koncentrat av Glafs fjordens tidsmässigt varierade och sammansatta fornlämningsbestånd, med tyngdpunkten lagd vid ett för västsvenska inlandet delvis unikt röselandskap av brons- och äldre järnålderns karaktär. Bebyggelsen återger byggnadssättet enligt boställsförordningarna och på den typiskt enkla nyklassiska värmländska bruksherrgården.

Beskrivning

Kulturlandskapet närmast Glafs fjorden kännetecknas av en förhållandevis hög uppodling och av närheten till den gamla centrala färdleden på sjön, med ett i företrädesvis strandnära lägen stort och tidsmässigt varierat fornlämningsbestånd. Området väster om fjorden sammanfaller med det värmländska centralområdet för hällkistor liksom med fornlämningstypens nordligaste utbredningsgräns i landet som helhet. Störst är förekomsten av rösen och stensättningar av brons- och järnålderns karaktär. Förekomsten av de för järnåldern kännetecknande höggravfälten är påfallande liten utmed fjorden medan fornborgar påträffas mer allmänt. Den äldre bebyggelsen uppvisar åtskilliga herrgårdar och storgårdar som historiskt ansluter till nu nedlagda järnbruk men också till det kontinuerligt hävdade odlingslandskapet. Jordbruksbebyggelsen i övrigt representeras av mindre hemmans- och bybildningar som utvecklats ur de för landskapet kännetecknande ensamgårdarna.

Kulturhistoriskt värde

Området vid Västra Rud-Rävön-Sölje utgör ett koncentrat av Glafs fjordens sammansatta och varierade fornlämningsbestånd av stort arkeologiskt och kulturgeografiskt intresse. På en relativt liten yta möter man karaktärsfornlämningar från forntidens samtliga huvudskeden som på ett osedvanligt tydligt sätt sammanfattar viktiga utvecklingslinjer i landskapets bebyggelsehistoriska utveckling. Vanligast är rösen och stensättningar av brons- och järnålderns karaktär som bildar ett för västsvenska inlandet närmast unikt "röselandskap" med paralleller i Norrlands- och Bohuskusternas rösegrupper. I den forntida miljön möter också den yngre stenålderns viktigaste

arkeologiska ledform hällkistan, men också av yngre datum landskapets största fornborg. Sölje herrgård illustrerar den för Värmland sa betecknande bruksherrgården i klassicistiskt utförande. Vid Västra Rud och Näs har bevarats militieboställen som åskådliggör boställsförordningarnas byggnadssätt.

Hot

Ej specificerat.

Skydd

- Sölje Herrgård utgör byggnadsminne enligt Kulturminneslagen (KML).
- Fornlämningarna inom området äger skydd enligt KML.

Avsikter och åtgärder

Nybebyggelse inom området behandlas restriktivt. Kalavverkning eller omföring av jordbruksmark bör ej ske.

Riksantikvarieämbetets värdetext (1996):

Motivering:

Fornlämningssmiljö med karakteristiska minnen från senneolitikum, bronsålder och äldre järnålder som pedagogiskt belyser traktens äldsta bebyggelsehistoria.

Uttryck för riksintresset:

Rösen, varav ett osedvanligt stort (40 x 30 m), hällkista, fornborg.

I området ingår även:

Sölje nedlagda järn- och glasbruk med nyklassicistisk herrgård. Västra Ruds löjtnantsboställe och militiebostället Näs åskådliggör boställesförordningarnas byggnadssätt.

Övrigt

Riksintresset Västra Rud - Rävön - Sölje innehåller kulturmiljön Västra Rud - Sölje (303) enligt kulturmiljöprogrammet för Värmlands län.

Referenser

- Kulturminnesvårdens riksintressen i Värmlands län, Länsstyrelsen 1980.
- Kulturhistorisk inventering i Arvika kommun 1972-1976, Värmlands museum 1979.

Ändringsinformation

Datum:	Kommentar:
2007-11-05	Huvuddelen av informationen hämtad från 1988 års beskrivning av riksintressen i Värmlands län.
2007-12-10	Beskrivningen av områdets skydd ändrad till aktuella förhållanden och gällande lagstiftning.